

2024-06-13

Finansdepartementet

Remissvar - Redovisning av uppdrag att lämna förslag om organisationsförändring

Remissförfrågan har av regeringen ställts till förhandlingsorganisationen Saco-S vilken Akavia som förbund är en del av. Akavia är också kontaktförbund åt Saco-S Statskontoret och Ekonomistyrningsverket som har till uppgift att representera Saco-S medlemmar i förhandlingar med arbetsgivaren i fackliga och arbetsmiljörelaterade frågor.

Akavia lämnar härmed synpunkter i ovan rubricerat betänkande.

Förslag i korthet

Regeringen gav i november 2023 Ekonomistyrningsverket (ESV) och Statskontoret i uppdrag att lämna förslag på hur Statskontorets uppgifter kan överföras till och inordnas i ESV. Utgångspunkten angavs vara att de uppgifter som myndigheterna har för närvarande ska vara oförändrade och att genomförandet ska ske så att uppgifterna utförs med bibehållen effektivitet och kvalitet. Organisationsförändringen ska genomföras på ett kostnadseffektivt sätt.

Bakgrunden som angavs i direktiven är att regeringen bedömer att antalet myndigheter bör minska för att öka effektiviteten i statsförvaltningen. Genom att samla uppgifter inom närliggande områden kan såväl en högre effektivitet som en högre kvalitet uppnås.

ESV och statskontoret gör delvis olika bedömningar av en sammanslagning, vilket beskrivs i rapporten.

Fördelar med en sammanslagning

Båda myndigheterna ser att en sammanslagning skulle ge verksamheten tillgång till en bredare samlad kompetens och bättre tillgång till ekonomiska data. Det skulle ge förutsättningar att leverera underlag av än högre kvalitet i frågor om en effektiv och ändamålsenlig statsförvaltning. En sammanslagen stödverksamhet blir mer robust framhålls också i rapporten. En större myndighet skulle få bättre förutsättningar att investera i ett utvecklingsarbete på ett kostnadseffektivt sätt. På sikt skulle en sammanslagning kunna leda till att vissa kostnader minskar.

Nackdelar med en sammanslagning

Båda myndigheterna bedömer att en sammanslagning på kort och medellång sikt skulle innebära en stor arbetsinsats med vissa merkostnader. Statskontoret ser dock också flera risker. En sådan är att regeringen riskerar att få utredningar med snävare perspektiv än i dag. Detta bland annat för att det inom myndigheten blir en konflikt mellan en fristående utvärderande roll och en normerande eller förvaltande roll. Statskontoret lyfter även att risk för

kompetensförsörjning kan leda till att regeringens behov av snabba, flexibla och kvalitativa utredningar möts sämre. Vidare lyfts farhåga om att dagens positiva synergier inom den breda utredningsverksamheten minskar och kan komma att trängas undan.

ESV delar inte statskontorets bedömning av risker och inte heller flera av de övriga risker som påtalas av Statskontoret. ESV ser utmaningar i att på kort och medellång sikt integrera verksamheterna men bedömer att dessa är hanterbara.

Akavias synpunkter

ESV och Statskontoret har presenterat en omfattande rapport med en grundlig genomgång och förslag om hur statskontorets uppgifter kan överföras till och inordnas i ESV. De fackliga organisationerna har lämnat synpunkter i central samverkan.

Som framgår av rapporten har Statskontoret påtalat ett antal befarade risker. Statskontorets sammanfattande bedömning är att den förhållandevis låga och osäkra kostnadseffektiviseringen inte skulle uppväga riskerna. Samtidigt anser ESV att ett samgående skulle stärka regeringens strategiska kapacitet genom att samla de båda myndigheternas kompetenser och resurser. ESV menar att de sammantagna fördelarna överstiger de utmaningar som kan uppstå initialt. Akavia anser mot bakgrund av myndigheternas delvis olika bedömningar att finns anledning för regeringen att noga analysera och överväga de farhågor som Statskontoret har påtalat i rapporten.

Akavia anser i grunden att förändringar av förvaltningen och myndigheter ska ske med utgångspunkt i noggrann analys och utvärdering och göras mot tydliga mål för förvaltningen. Innan en förändring inleds bör en utvärdering ske av berörda myndigheters prestation och kvalitet. Det bör finnas en tydlig målsättning om vad regeringen anser vara viktigt för att statsförvaltningen ska kunna möta de uppdrag och utmaningar som är aktuella både nu och framåt. Vad gäller sammanslagning av Statskontoret och ESV följer av direktiven enbart att regeringen bedömer att antalet myndigheter bör minska för att öka effektiviteten i statsförvaltningen. Genom att samla uppgifter inom närliggande områden kan såväl en högre effektivitet som en högre kvalitet uppnås. Av direktivet följer dock inte vad visionen är för den nya myndigheten eller vilka uppgifter som bör utvecklas, fördjupas eller vad som är viktigt framåt.

En fråga som har uppkommit vid Akavias kontakt med förtroendevalda vid myndigheterna är frågan om de lokala kollektivavtalen som skiljer sig åt mellan de två myndigheterna. Statskontoret har ett specialanpassat kollektivavtal med hänsyn till arbetets karaktär. Bland annat rörande arbetstid och antal semesterdagar. Även andra förmåner som följer av de lokala avtalen är i vissa delar mer förmånliga enligt Statskontorets avtal. Vid en verksamhetsövergång gäller enligt MBL 28§ 3 stycket att även om mottagande myndighet inte blir bunden av överlåtarens lokala kollektivavtal, så ska dessa ändå tillämpas på de berörda arbetstagarna så länge kollektivavtalet gäller, dock längst ett år. Då verksamheten för den nya myndigheten vad gäller de delar som tidigare legat på Statskontoret inte förefaller skilja sig mot tidigare anser vi att medarbetarna bör tillförsäkras samma villkor som de anställda vid Statskontoret har haft. Om inte frågan om lokala kollektivavtal omhändertas på ett adekvat sätt finns stora risker för att

utredare från Statskontoret kommer att lämna myndigheten. Kompetenstapp i form av att kvalificerade medarbetare lämnar myndigheten kan medföra att den nya myndigheten kan ha svårigheter att fullgöra sina uppdrag, i alla fall under några år.

Akavia vill framhålla att kompetensförsörjningen i staten är av hög prioritet. Statliga arbetsgivare behöver kontinuerligt arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare, inte minst för att kvalificerad och erfaren kompetens ska söka sig dit, utvecklas och stanna. Personalomsättningen inom staten var under 2023 11,8 procent. Av de som avslutade sin anställning uppgav 65 procent att de lämnade staten som arbetsgivare. 52 procent av de som slutade hade varit anställda i fyra år eller färre. Det är varningssignaler, och tydliga tecken på att staten som arbetsgivare behöver fortsätta arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare..

Patrik Nilsson, samhällspolitisk chef Akavia

Anna Nitzelius, sakkunnig Akavia